

Література.

1. Наказ Президента України № 928/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні». – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>

2. Касатонova И.А. Виртуальный бизнес как почва для развития и укрепления рыночных позиций предприятий в сфере электронной экономики / И.А. Касатонova, В.Ю. Нестренко // Економічний простір: Збір. наук. праць. - № 56/2. – Днепр: ПДАБА, 2011. – С. 220 – 226.

3. Касатонova I.A. Програми електронної форми взаємодії суб'єктів економічних відносин держави / I.A. Касатонova // Глобальні та національні проблеми економіки (в онлайн форматі). Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомилинського. Електронне економічне видання. - № 23. – С. 218-223. – Режим доступу: <http://global-national.in>

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ КОЛОНІАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ НА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

*Владимир О. М., к. е. н, доц., докторант
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя*

Незважаючи на те, що наша країна має древню історію та глибоке коріння національного розвитку, шлях її державного становлення не був рівно направленим. Впродовж тривалих століть її землі зазнавали численних перерозподілів сусідніми країнами-загарбниками, а ресурсний потенціал використовувався для розвитку економіки країни-колоніста. Задля збереження національної самобутності та відродження власної державності кожна епоха мала своїх сподвижників, які відстоювали національні ідеї. Можна згадати чимало політичних діячів, митців і літераторів, науковців. Проте, формування незалежної держави неможливе без національної економіки. На нашу думку, розвиток національної економіки повинен базуватися на «трьох китах»: «виробництві», «фінансовій системі», «соціально-політичних та національно-духовних цінностях».

У всі часи, усіма країнами-колоністами проводилась одна політика – політика деіндустріалізації захоплених країн. Подібні ідеї

відстоювали, наприклад, німецький економіст Йоганн-Генріх-Готлоб фон Юсті та англієць – класик економічної думки Адам Сміт, впевнено стверджували, що деякі країни повинні бути індустріальними, натомість іншим слід делегувати виробляти сировину [1, с. 219]. Їх ідеї мають життя і нині, за часів популяризації глобалізації, коли ринково розвинені країни імпортують дешеву сировину і робочу силу з країн третього світу.

За сучасних умов економіка України опинилась у складному становищі. До здобуття незалежності, економіка УРСР працювала на розвиток економіки усього Союзу і була його сировинним додатком. Крім того, індустріалізація виробництва у ХХ ст. проводилась таким чином, щоб завершене виробництво мало залежний характер від економік усіх республік. Тому із припиненням існування Радянського Союзу Україна отримала у спадок розвалену економічну систему, виробництво товарів, побудоване на експорті сировинних ресурсів з інших республік, стало неможливим, відповідно, й потоки сировинного експорту з України теж припинилися. Налагоджена впродовж десятиліть система виробничих відносин рухнула. Країна ж колонізатор мала за мету звести до мінімуму можливість самостійного економічного розвитку кожної з республік-колоній. З такою складною економічною спадщиною незалежна Україна зіткнулася з новими вимогами часу. З одного боку, необхідно заново відроджувати національну економіку, а з іншого, адаптуватися до вимог сучасного глобалізованого світу. Не маючи досвіду державного менеджменту побудови економічної системи на основі індустріалізованого завершеного виробництва, Україна пішла звичним шляхом – налагодженням виробництва та експорту сировини та напівфабрикатів, і тим самим перетворилась у країну-донора розвитку економік інших країн. У структурі експорту країни 57 % становить сировинна економіка, ключові експортні галузі такі як: металургія, сільське господарство, хімічна промисловість і навіть галузь інформаційних технологій на 80% є сировинними [2].

Наступною важливою складовою розвитку національної економіки є система фінансів. Одним з основних атрибутів державності є національна грошова одиниця. Очевидно, що, перебуваючи у фінансовій залежності Радянського Союзу, Україна не могла мати власну грошову систему. У 1990-х роках в економіці України мала місце гіперінфляція, ціни щоденно зростали: у 1992 в середньому на 5-6%, а в 1993 – більш як на 30%. Така гіперінфляція є

руйнівною для економіки, спричиняє гострі соціальні та політичні конфлікти в суспільстві. З метою розвитку та подальшого реформування грошової системи в обіг було введено тимчасову валюту – купоно-карбованці, яка взяла на себе весь інфляційний удар. І лише у вересні 1996 року в обіг було введено дійсну національну грошову одиницю – гривню, яка має давню історію розвитку [3].

Знову ж тами, будучи країною-колонією впродовж тривалого часу, знання з державного менеджменту, зокрема, у системі фінансів, не були достатніми, щоб створити відповідні умови для розвитку процесів інвестування та системи самофінансування національної економіки. Керівники різних установ та рівнів звикли до отримання централізовано розподілених державою коштів. З одного, боку зрозуміло, що заново створена держава з глибокою економічною кризою, не могла обійтися без залучення іноземних інвестицій, проте, з іншого боку, відсутність практичного досвіду розвитку економіки та управління фінансами відповідно до ринкових засад призвели до того, що міжнародні фінансові організації, зокрема, МВФ, так би мовити, замінили роль, так званого, централізованого джерела фінансування. Відмінність в тому, що МВФ надає кошти на умовах кредиту і за умови виконання відповідних вимог. Уряду України стало простіше пристосуватись до вимог зовнішніх кредиторів, аніж піти шляхом нарощення власного інвестиційного потенціалу. Проте, урядовці і не зчулись як підсадили економіку на гачок фінансової залежності від зовнішніх кредиторів. Динаміка валового зовнішнього боргу з 1991 р. включно до 2013 р. мала стрімку тенденцію росту. Кредитні залучення з-за кордону лише поглибили боргове зобов'язане країни. Виведення прибутків з України за кордон становить 8 млрд. млрд. дол. США на рік. В країні нарощується імпорт замість розвитку власного виробництва, що сприяє швидкому проїданню виручки: перевищення імпорту над експортом складає 15 млрд. млрд. дол. [2]. Станом на 30 вересня 2018 р. внутрішній держаний борг складає 768 536,9 млн. грн., а зовнішній – 1 344 231,7 1 млн. грн. [4]. Спроможність у повному обсязі обслуговувати та своєчасно погашати державний борг є одним з основних індикаторів фінансової стабільності країни. На жаль, ситуація в країні свідчить, що основна частка новоотриманих коштів іде на погашення попередніх боргів та фінансування соціальних потреб, замість інвестування у національне виробництво. Очевидно, що позичені кошти проходять через економіку України транзитом без

фінансування отримання доданої вартості. Зауважимо, що економічно розвинутих країнам вигідно, що в Україні індустріалізації та впровадження інновацій ідуть повільними темпами, адже вони матимуть можливість імпортувати дешеву сировину і, таким чином, диктуватимуть свої правила економічної співпраці. Тому доречно скористатись порадою Еріка С. Райнерта: «Не робіть так, як німці кажуть вам робити, а робіть так, як робили німці... Не відкривайтеся дуже широко для вільної торгівлі, поки не маєте міцної національної промислової основи. Симетрична економічна інтеграція – між рівними – добра для обох сторін. Асиметрична інтеграція має тенденцію робити бідних партнерів біднішими» [1, с. 10].

І третьою важливою основою розвитку національної економіки є формування справедливих соціальних, політичних та національно-духовних цінностей суспільства. Аналізуючи сучасні процеси, що мають місце у нашій країні, розвиток саме цієї основи є найпроблематичнішим і визначає характер формування двох попередніх основ національної економіки – виробництва і фінансів. Дана основа є складною і багатогранною. Вона стосується моральних цінностей суспільства, національної самоідентифікації, патріотизму, ментальності та психологічного здоров'я та готовності суспільства будувати свою міцну державу. На жаль, Україна як колишня колонія СРСР, успадкувала чимало негативних моделей поведінки як представниками державного менеджменту, так і суспільством загалом. В українця роками знищувалось відчуття підприємництва та приватної власності, самовираження особистості, культивувалась колективна форма мислення, колективна форма господарювання. Звіти про виконання нереалістичних «п'ятирічок», які формувались під страхом кримінальної відповідальності, навчили суспільство до обману та крадіжок заради виживання. Подвійні стандарти життя (для партійного класу та простолюду) посіяли зародки корупції та хабарництва, і тепер у держслужбовців є велика мотивація до сприяння корупційним схемам та хабарництву. Перебуваючи тривалий час у складі інших держав, українець не рідко сприймає представника влади як ворога, чужого, іншого. Що теж негативно впливає на об'єднавчі державотворчі процеси у суспільстві. Окремо слід вести мову про патріотичне, ідейне, морально-етичне, економічне виховання, і не лише молоді; про вирішення мовного питання; про духовно-культурний та психологічний розвиток нації. Перед Україною стоїть важливе завдання – здолати в уряді ідейних

прихильників попередніх колоніальних настроїв, об'єднати суспільство заради розвитку власної держави та її економіки, інтегруватися у сучасний глобалізований світ, зберігши національні економічні, фінансові та культурні інтереси. Адже, основою причиною економічної та воєнно-політичної кризи України послужив непрофесійний та непатріотичний державний менеджмент, який провадився вихідцями із колоніального державного устрою.

Література.

1. Райнерт Ерік С. Як багаті країни забагатіли... і чому бідні країни лишаються бідними / Ерік С. Райнерт. – К.: Темпора, 2015. – 444 с.
2. Україна: з третього світу в перший [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=DXTroO0d5js>
3. Владимир О. Національна грошова одиниця України: історичні аспекти розвитку та особливості найменування / О. Владимир // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2017. – Вип. 1 (16). – С. 32-48. – Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17vomptb.pdf>
4. Інформаційний сайт Мінфін. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>

МОТИВАЦІЯ І ДЕМОТИВАЦІЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Яценко М. Р., студентка

*Науковий керівник: Древаль Ю. Д., д. держ. упр., професор
Національний університет цивільного захисту України*

Мотивацією у загальному розумінні є сукупність рушійних сил, що спонукають людину до виконання певних дій. Зміст системи мотивації праці полягає у складній сукупності взаємопов'язаних заходів, які зацікавлюють і стимулюють окремого працівника або трудовий колектив в цілому для досягнення індивідуальних і спільних цілей діяльності підприємства.

Основоположниками дослідження різнобічних проблем мотивації були зарубіжні вчені А. Маслоу, Ф. Герцберг, К. Алдерфер та Д. Мак-Клеланд. У їхніх працях загалом йдеться про те, що ті чи інші потреби можуть впливати на мотивацію людини до праці, що потреби можуть бути об'єднані в окремі групи, впливають на її поведінку і